

Harald Jørgensen: Musikkopplevelsens psykologi. Norsk Musikforlag, Oslo 1989. 124 s.

I de senere år er der udkommet en række musikpsykologiske bøger, som har oversigtskarakter. Nogle tager et særligt område op (fx musikalsk udviklingspsykologi), mens andre behandler flere områder af musikpsykologien ud fra bestemte teoretiske synsvinkler (fx kognitiv psykologi) og på grundlag af særlige forskningstraditioner. Vi er således ikke mere henvist til blot at kæmpe os frem gennem en uoverskuelig mængde af specialundersøgelser.

Harald Jørgensens bog om musikoplevelsens psykologi er en udpræget oversigtsbog. Den refererer et stort antal undersøgelser på området – oftest af eksperimentel art – og giver dem som regel et kritisk ord med på vejen. Den bærer præg af at være blevet til i forbindelse med og at sigte mod anvendelse i undervisning, idet alle delafsnit afsluttes med en række spørgsmål og problemformuleringer til efterfølgende behandling. Den har således et klart funktionssigte. Målgruppen må tænkes at være musikstuderende med pædagogiske og psykologiske interesser.

Bogen behandler musikoplevelse ud fra lytterens position (og ikke fx den udøvedes). Den anlægger tre overordnede synsvinkler:

- Hvad *opfatter* vi, når vi hører en given musik?
- Hvordan *reagerer* vi på den?
- Hvilke *indstillinger* udvikler vi til musikken?

Disse tre aspekter eller „processer“ i musikoplevelsen bestemmer bogens hoveddisposition, og de behandles i hver deres store afsnit. De undersøges ud fra flere perspektiver, nemlig

- musik-perspektivet (hvilke forhold ved en given musik er af betydning for oplevelsen?)
- person-perspektivet (hvilke egenskaber hos en given person påvirker oplevelsen?),
- situations-perspektivet (hvilke forhold ved en given lyttesituation indvirker på oplevelsen?),
- samfunds-perspektivet (hvilke sammenhænge er der mellem musikoplevelse og de samfundsmæssige betingelser, hvorunder der lyttes til musik?).

Denne flerdimensionelle struktur (hvor de forskellige aspekter og perspektiver jo griber stærkt ind over hinanden) bevirker, at en stor mængde undersøgelser af lytteres musikoplevelse kan opfanges, ordnes indbyrdes og sættes i perspektiv. Herunder giver det mulighed for belysning i forhold til nogle grundlæggende teorier og positioner på det æstetiske og musikpsykologiske område.

Anskuet på denne måde er bogen rummelig i sit anlæg, mens den ud fra andre synsvinkler er relativt afgrænset. Bogens univers udgøres primært af anglo-amerikansk eksperimentel musikpsykologi. I vurderingen af de mange undersøgelser, som omtales, er det normerne fra en naturvidenskabeligt præget videnskabsteori, som udstikker grænserne (hvilket i øvrigt ofte er rimeligt, de pågældende undersøgelser art taget i betragtning). Det psykologiske grundlag er tilsvarende over-

vejende behavioristisk i sin tendens. Det ses helt ud i valg af centrale begreber og termer, fx „reaktioner“, „følelsesreaktioner“ og „intellektuelle reaktioner“. Ikke mindst det sidstnævnte udtryk kan være direkte betænkeligt. Vi befinder os tydeligvis inden for behavioristisk præget psykologi.

Det er muligt, dette er årsagen til, at nyere fransk experimentel musikpsykologi i ringe grad er medtaget. Fx figurerer M. Imberty og den fransk inspirerede M. L. Serafine ingen steder, heller ikke i litteraturlisten. Skyldes det, at udgangspunktet hos disse forfattere er en Piaget-orienteret kognitiv psykologi? Eller hænger det sammen med det „tilfældige“ forhold, at det jo for alle er begrænset, hvad man kan kende til eller få plads til i en relativt kort fremstilling? For den førstnævnte mulighed taler, at heller ikke en central bog som J. A. Sloboda: *The Musical Mind* (1985) er omtalt. Hvis det forholder sig på denne måde, burde en så eksakt afgrænsning af bogens grundlag have været ekspliciteret.

I det hele taget finder jeg det lidt mærkeligt, at nogle af de netop nævnte oversigtsbøger ikke er omtalt på trods af, at de også belyser sider af musikoplevelsen. Ud over den nævnte bog af Sloboda drejer det sig fx om D. J. Hargreaves: *The Developmental Psychology of Music* (1986) og D. Deutsch: *The Psychology of Music* (1982). Der er også tyske fremstillinger, som kunne have været berørt. Inden for den franskprægede tradition er M. L. Serafine's *Music as Cognition* (1988) tæt på Harald Jørgensens emne, men i dette tilfælde kan der være et tidsproblem, idet Jørgensens forord er dateret maj 1988.

På trods af sådanne begrænsninger er det væsentligt, at Harald Jørgensens bog er skrevet. Den giver god hjælp til at få overblik over et vanskeligt overskueligt forskningsområde, og den er på grund af sin klare disposition god at slå op i, når man vil se, hvad der findes af eksperimentalundersøgelser på et givet felt.

Bogen ville have været endnu bedre til opslagsformål, dersom den havde været forsynet med registre. Jeg håber, de kommer med ved en eventuel genudgivelse.

Frede V. Nielsen